

Ultravroege mais

valt steeds meer in de smaak

De interesse voor honderddagenmais neemt toe. Een wettelijke plicht voor de teelt van een rustgewas dwingt telers van mais een ultravroeg ras te kiezen. Dat kost weliswaar wat opbrengst, maar vergroot de kans op een goed geslaagd rustgewas. En dat is winst op de langere termijn.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

De term honderddagenmais zet boeren eigenlijk op het verkeerde been. Wat beter de lading zou dekken, is ultravroege mais. Want daar gaat het over in de promotie van honderddagenmais. Ultravroege maisrassen winnen aan belangstelling, omdat maistelers daarmee kunnen voldoen aan de rustgewasverplichting op zand- en lössgrond. Die eis schrijft voor dat op 1 september het rustgewas in de grond zit. Mais telen kan dan alleen met ultravroege mais. Maar wordt

die mais wel rijp en kost het niet veel opbrengst? Maisonderzoeker Jos Groten van Wageningen University & Research ziet wel mogelijkheden voor ultravroege mais. 'Honderd dagen, dat lukt niet. In ons rassenonderzoek oogsten we de ultravroege rassen op achttien en op twintig weken. Na deze periode is de mais wel rijp, anders komen de rassen niet op de lijst voor ultravroege snijmaistrassen. We zien steeds meer belangstelling voor deze groep maisrassen vanwege de wet-

telijke plicht om op zand- en lössgrond vóór 1 september het rustgewas te zaaien.'

Ultravroege mais is volgens Groten normale snijmais die eerder afrijpt met een normale plantlengte tot maximaal drie meter. 'Door de vroege bloei ontstaat een snellere kolfvulling en haalt het geoogste product eerder de 35 procent droge stof. Over het algemeen hebben de rassen veel zetmeel, een hoog kolftaandeel en daardoor een hoge vem-waarde per kilo droge stof. De kwaliteit is vergelijkbaar met of zelfs hoger dan die van latere snijmaistrassen, de opbrengst ligt gemiddeld genomen 15 procent lager voor de op twintig weken geoogste mais en 30 procent voor op achttien weken geoogste mais.'

Meer rendement van rustgewas

Net als bij de reguliere maistrassen bestaan binnen deze groepen gradaties, legt Groten uit. 'Het minst vroege ras in de op twintig weken geoogste mais heeft een drogestofpercentage van 36, het vroegste ras komt uit op 45 procent droge stof en zou ook op achttien weken al oogstrijp kunnen zijn.'

De hamvraag is of ultravroege mais telen financieel interessant is bij de lagere opbrengsten. Het gaat al snel om enkele honderden euro's minder mais per hectare. 'Dat klopt, maar wat is het alternatief?', vraagt Arjan Lassche van KWS zich af. 'De wetgeving is er, daar moet je aan voldoen. Dat kan ook met een andere teelt, zoals graan of sorghum, maar de opbrengsten van die gewassen liggen nog lager dan van de ultravroege mais. Bovendien zijn dit voor melkveehouders minder bekende teelten en dat maakt de kans op misoogsten groter.' Op dit moment is het aandeel ultravroege mais in de omzet van KWS niet groter dan 5 procent. Lassche verwacht dat dit de komende jaren echter flink zal toenemen. Niet alleen omdat de nieuwste rassen steeds meer acceptabele opbrengsten halen (zie tabel 1 op pagina 24). Lassche wijst ook op de langetermijneffecten van een goed geslaagd rustgewas. 'Als je dat vroeg kunt zaaien, is de grond nog warm en heb je de vrijheid om rustgewassen te kiezen die bij late zaai minder goed aanslaan. Denk aan gele mosterd of bladrammenas, waar je veel organische stof mee op kunt bouwen. Zeker op percelen waar je elk jaar mais wilt telen, betaalt dat zich uit.'

Die opbouw van organische stof geeft voeding voor een volgende teelt en zorgt ervoor dat de bodem beter water en nutriënten vasthoudt. 'Door de hogere bodemtemperatuur bij vroeger zaaien van het rustgewas kan het zich vlotter ontwikkelen, waardoor de nutriënten niet verloren gaan. Bij een volgende teelt komen die nutriënten ten goede aan de opbrengst van het gewas.'

Geen concessies meer aan kwaliteit

Ultravroege maistrassen komen niet uit de lucht vallen. KWS liet dit voorjaar in het praktijkonderzoek een aantal rassen meedraaien die in Denemarken, Zweden en het noorden van het Verenigd Koninkrijk al populair zijn. Het marktaandeel van deze rassen is daar door het korte groeiseizoen veel groter. Nu ze ook in Nederland zijn aangemeld voor het rasonderzoek, staan ze ook op de Nederlandse lijst. Lassche noemt het ras Giso als voorbeeld van een achttienwekenras met een FAO van 150 met een behoorlijk acceptabele opbrengst.

Limagrain merkt de toenemende belangstelling voor ultravroege mais ook. De wettelijke plicht om het rustgewas te telen gaat in het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn van eens per vier naar eens per drie jaar of twee keer per zes jaar. Bovendien is het voorstel om vanaf 2027 op kleigrond het telen van een vanggewas te verplichten. Vroeg oogsten geeft dan meer speelruimte om het vanggewas te zaaien, zegt Jos Groot Koerkamp, commercieel manager bij Limagrain Nederland. Hij noemt daarmee een aantal argumenten die de interesse aanwakkeren. Ook bij Limagrain is de omzet van ultravroege maistrassen nu nog beperkt tot zo'n 5 à 10 procent van de Nederlandse verkoop, terwijl in Denemarken en Zweden 80 procent van de klanten kiest voor ultravroege rassen. 'In kwaliteit geef je niks meer toe, dat is er met veredeling wel uitgethaald', schetst Groot Koerkamp, die het ras Skipper als meest populaire voorbeeld noemt. 'Er zijn ook telers die een ultravroeg ras kiezen vanwege de oogstzekerheid. We krijgen steeds vaker te maken met extreem weer, dan is een grote oogstelasticiteit erg prettig.'

Groot Koerkamp ziet boven de lijn Alkmaar-Zwolle wel problemen om de mais vóór 1 september rijp te krijgen. Ook met achttienwekenmais lukt dat niet. 'In 2025 lukte dat misschien nog wel, dat was een bijzonder goed maisjaar. Maar dan had de mais

Ultravroege mais **wijkt voedingstechnisch niet af**

Ultravroeg is op het voederwaardeverslag niet ultrarijp of omgekeerd. 'Als de mais voldoende rijp is – wat meestal wel lukt – is de snijmais van een ultravroeg ras niet anders dan van gangbare maisrassen. Ik zie veel kuilen van rond de 1010 tot 1020 vem met voldoende zetmeel', zegt Marcel Gerritsen. De teeltspecialist van Agrifirm ziet wel wat meer variatie in de opbrengst binnen het

segment van ultravroege rassen. Maar de voederwaarde wijkt niet af. 'Je bent wel meer afhankelijk van een goed jaar. In 2025 maakten we een uitzonderlijk goed maisjaar mee. Half april kon de mais de grond in en die is over het algemeen goed aangeslagen. Het jaar ervoor was extreem nat, dan loop je kans dat de mais te laat gezaaid wordt en in augustus onvoldoende

afrijpt. In dat geval zal de voederwaarde wat lager zijn, omdat er minder zetmeel in de mais zit.' Wie dan volledig heeft ingezet op ultravroege mais, heeft wel een uitdaging en riskeert bijvoorbeeld ethanolvorming in de kuil. Mooier is het als er later nog een andere partij overheen gekuild wordt die rijper is. En bij erg natte mais is een strobed onder in de sleufsilo verstandig om vocht op te vangen.

half april al wel in de grond moeten zitten. Die gok nemen de meeste telers in het noorden niet, die kiezen dan toch voor een echt rustgewas in het voorjaar en slaan de mais een jaar over.'

Minder dik zaaien

Vroeg zaaien is dus een belangrijke succesfactor, zegt ook Lassche. Het advies is zaaien vóór 1 mei in een goed opge-

warmd zaaibed. 'Voor de loonwerker betekent dit niet te diep werken, drie tot vier centimeter is voldoende. Hoe dieper je gaat, hoe meer koude grond er naar boven komt.' De bemesting luistert ook nauw. Die moet voldoende zijn, maar niet te veel. Grondonderzoek (de bodemvoorraad) vormt de basis voor het bemestingsadvies, maar in algemene zin is tussen de 35 en 40 kuub drijfmest per hectare optimaal. Vijftig

Tabel 1 – Rassenbulletin snijmais ultravroeg en zeer vroeg bij groeiseizoen van 20 weken, gemiddelde resultaten over 2020-2025 (bron: WUR)

ras ¹⁾	stengelresistentie	stevigheid	zomerlegering	bulenbrandresistentie	maiskopbrandtolerantie ²⁾	snelheid grondbedekking	plantlengte	vroegheid bloei	drogestofgehalte (%) ³⁾	drogestofgehalte relatief	zetmeelgehalte	suikergehalte	celwandgehalte	celwandverteerbaarheid	vem/kg ds	drogestofopbrengst	vem-opbrengst	aantal jaren in onderzoek
ultravroeg																		
KWS Giso	6	6,5	*	8,5	o	8	102	8	45,5	116	107	79	97	98	100	98	99	2
P68106	6	6,5	8,5	8,5	o	7,5	101	8,5	43,4	110	103	90	100	92	98	97	95	3
ultravroeg/zeer vroeg																		
RGT Duxxford	6	5	*	8,5	o	7,5	107	7	41,2	105	100	86	104	101	99	96	95	2
KWS Exelon	6,5	7	6,5	8	–	8	101	8	40,9	104	103	97	97	97	100	101	101	6
RGT Buxxton	7,5	7,5	6,5	8,5	o	7,5	104	7,5	40,8	104	100	92	103	100	99	96	95	4
CSP Prosperiti	8	6	7	8,5	++	6,5	95	7,5	40,6	103	101	79	100	105	101	96	97	6
Skipper	8	8	8	8,5	–	8	100	8	40,5	103	101	94	101	102	101	102	102	5
SY Silverbull	7	7,5	7	8	++	7,5	93	7,5	39,9	102	102	105	96	104	102	99	101	6
RH24053	6,5	6	*	7	o	8,5	103	6	39,6	101	96	83	106	100	99	98	97	2
P72847	6	7	8,5	8,5	o	7	102	7	39,4	100	102	103	99	100	100	105	106	3
P7179	8	6,5	8	8	++	7,5	103	8	39,4	100	101	98	99	96	99	100	100	6
RH24055	7,5	7	*	9	o	8,5	102	8	38,4	98	97	86	106	97	97	103	101	2
KWS Marcopolo	6,5	7	9	8,5	–	8	106	6	37,9	96	95	98	106	100	98	100	99	4
RH24054	7,5	7,5	*	8,5	o	8	106	7,5	37,8	96	93	100	110	100	97	103	100	2
Resolute	8	7,5	8,5	8	–	7,5	102	7	37,7	96	100	107	99	101	101	102	102	6
DKC2742	8,5	9	*	8,5	o	7,5	99	6	37,7	96	91	130	107	103	100	104	104	2
LG Highlight	7,5	8	*	8,5	o	6	103	6	37,6	96	92	114	106	103	100	102	102	2
CSP Belami	8	6	5,5	7,5	++	7,5	95	7	37,3	95	98	102	100	102	101	98	99	6
Conclusion	8,5	8,5	7,5	8	–	7	95	7,5	37,1	94	99	109	100	103	101	99	100	6
Effus	9	9	*	8,5	o	7	99	6,5	36,8	94	98	117	100	103	101	100	101	2
Papageno	7,5	7	7	7,5	–	7,5	103	7	36,2	92	95	125	101	97	99	105	104	6
KWS Aveso	7	8	*	8,5	o	8	109	6	36,1	92	95	108	104	100	99	107	106	2

* Geen resultaten beschikbaar

1) Rassen per groep gerangschikt op volgorde van vroegheid; standaard 100.000 planten/ha

2) Classificatie bij maiskopbrand: o = nog in onderzoek

3) 3% verschil in drogestofgehalte betekent ongeveer één week vroeger

Ultravroeg ras in Vlaanderen niet hip

In Vlaanderen stimuleert de wetgever de teelt van rustgewassen anders dan in Nederland. De datum van 1 september is niet van toepassing. Wel zijn maistelers op alle grondsoorten verplicht om te kiezen voor teeltdifferentiatie of rotatie. ‘Bij differentiatie teelt de veehouder verplicht twee of drie verschillende gewassen op zijn bedrijf, afhankelijk van de hoeveelheid bouwland.

Elk jaar mais op hetzelfde perceel is daarbij niet verboden’, zegt Raf Steegmans van Boerenbond.

Ultravroege maisrassen zijn in Vlaanderen niet populair, omdat de opbrengst van latere rassen doorgaans toch hoger ligt, vertelt Steegmans. En de wetgeving verplicht telers er niet een rustgewas voor een bepaalde datum te zaaien.

kuub is te veel, omdat de plant dan langer groen blijft en het gewas eind augustus minder rijp is. Wat voor een vlotte afrijping ook helpt, is minder dik zaaien. ‘Per hectare zijn 92.000 tot 95.000 zaden voldoende. Als de planten verder uit elkaar staan, ontwikkelen ze zich beter en rijpen ze sneller af. Want in een vitale plant zetten suikers zich sneller om in zetmeel’, weet Lassche, die de beschikbaarheid van kalium en een voldoende hoge pH ook bestempelt als belangrijke succesfactoren.

Afstemming loonwerker belangrijk

Lassche erkent dat vroeg zaaien een punt van discussie is. Is de grond in april niet te koud? ‘Als je tijdig begint met het zaaibereiden en het zaad ligt luchtig, dan durf ik te stellen dat ultravroege mais ook in Noord-Nederland moet lukken. Wel is afstemming met de loonwerker nog belangrijker. Zowel voor de tijdige zaai als voor het moment van oogsten. Het is verstandig om daar deze maanden goede afspraken over te maken.’ |

Tabel 2 – Rassenbulletin snijmais ultravroeg en zeer vroeg bij groeiseizoen van 18 weken, gemiddelde resultaten over 2020-2025 (bron: WUR)

ras ¹⁾	stengelrotresistentie	stevigheid	zomerlegering ²⁾	snelheid grondbedekking	builenbrand	plantlengte	kolfhoogte	vroegheid bloei	drogestofgehalte (%) ³⁾	drogestofgehalte relatief	zetmeelgehalte	suikergehalte	celwandgehalte	celwandverteerbaarheid	vem/kg ds	drogestofopbrengst	vem-opbrengst	aantal jaren in onderzoek
ultravroeg																		
Relayer	8	7,5	6	7	8	97	90	8,5	37,7	111	104	99	97	101	101	101	103	3
Flynt	7,5	7,5	8	7	8,5	93	94	9	36,5	108	103	96	97	101	101	93	94	6
Farmquick	6	7,5	6,5	6,5	8	96	92	8,5	35,0	103	104	99	96	99	101	101	101	5
ultravroeg/zeer vroeg																		
Skandinav	8,5	8	8	8	8	112	123	6,5	30,2	89	92	97	108	101	98	107	105	5
Pyroxenia	7	6	5,5	8	7	102	101	7,5	30,0	89	96	109	101	98	99	98	97	5
ultravroeg (1 jaar onderzocht)																		
KXC5001	6,5	7	*	8	8,5	111	127	7	36,6	108	114	70	97	99	101	126	127	1
agaTurbo	6	7	*	6	8	89	85	8,5	35,6	105	103	83	97	99	100	92	91	1
ultravroeg/zeer vroeg (1 jaar onderzocht)																		
KWS Giso	6,5	7	*	8,5	8,5	115	138	7	33,9	100	110	73	99	98	100	125	125	1
EM Power	7,5	7	*	6	7,5	91	98	8	32,5	96	104	89	96	97	100	93	93	1

* Geen resultaten beschikbaar

1) Rassen per groep gerangschikt op volgorde van vroegheid; standaard 100.000 planten/ha

2) Geen nieuwe resultaten in 2024 en 2025, cijfers van RB2025 worden gehandhaafd

3) 3% verschil in drogestofgehalte betekent ongeveer één week vroeger